

Дука Т.М.

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ВИСВІТЛЕННЯ ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НА СТОРІНКАХ ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИКИ (60-ті рр. XX ст.)

Постановка проблеми. Періодичні видання посідають одне із чільних місць у вивченні історичних подій. Це стосується і вивчення питань історико-краєзнавчої діяльності у змісті роботи піонерської організації України, якому приділялася значна увага тогочасною радянською пресою, зокрема дитячою періодикою. Свідченням цього є матеріали, почерпнуті нами з таких дитячих періодичних видань як журнал «Піонер» та газети «Юний ленінець» та «Зірка».

Аналіз останніх досліджень і публікацій Т. Давиденко, Ю. Кузнецова, С. Леонтєва, С. Фролова здійснили загальний аналіз дитячих періодичних видань, однак питання історико-краєзнавчої діяльності піонерської організації 60-х рр. на сторінках дитячих періодичних видань все ще залишається частково невисвітленими.

Мета статті: здійснити аналіз дитячих періодичних видань 60-х рр. XX ст., зрозуміти «підґрунтя» та прослідкувати розвиток історико-краєзнавчої діяльності у змісті роботи піонерської організації на сторінках дитячої періодики.

Виклад основного матеріалу. Переважна більшість радянських дитячих видань носила інформативний характер: «Газета кожного дня повідомляла про корисні справи піонерських загонів, сприяла розвитку між ними змагання, впливала на формування та зміцнення колективу. Піонери з цікавістю сприймали будь-яке хороше починання, яке пропагувала газета» [3, с. 79]. У висвітленні питань історико-краєзнавчої діяльності піонерської організації України на сторінках дитячих періодичних видань досліджуваного періоду

відчутно впливали численні постанови, ухвали, рішення ЦК КПРС, ЦК КПУРСР, ЦК ВЛКСМ [1, с. 24].

У Постанові ЦК КПРС від 6 червня 1962 р. зазначалося: «зобов'язати обкоми та партійні організації краще використовувати такі сильні масові засоби ідейного впливу, як друк, кіно, радіо і телебачення. Широко вести пропаганду та поширення періодичної преси, політичної, виробничої та художньої літератури, маючи на увазі те, що друк дозволяє швидко, оперативно, на високому ідейному рівні доносити ідеї та рішення партії до найширших мас» [4, с. 445].

Пожвавлення історико-краєзнавчої роботи піонерської організації досліджуваного періоду викликало звернення представників ленінської гвардії (Т. Кисельова, Я. Волошин, Т. Лобанова та ін.) до піонерів зі сторінок газети «Юний ленінець»: «Пам'ятайте: жодне місце бойової слави, імена героїв, що загинули за народне щастя, їхні могили не можуть бути забутими! Проводьте урочисті марші до могил борців революції, героїв громадянської і Великої Вітчизняної воєн. Сприяйте встановленню обелісків, меморіальних дошок» [6, с. 140].

Друковані дитячі видання відповідали потребам зростаючої особистості та допомагали формувати загальнолюдські цінності: «В усіх піонерських справах учителю та вожатому необхідно більше опиратися на допомогу дитячої преси. Саме через піонерські газети та журнали діти знайомляться з подіями в країні, з новинами, які виникають в житті дружин. Піонерська преса призвана всіляко розвивати диткорівський рух, активно впливати через юнкорів на справи в дружинах, сміливіше створювати при редакціях позаштатні відділки із піонерського активу» [3, с. 80].

Так, із обкладинки журналу «Піонер» (№11, 1967 р.) лунав заклик: «Уяви собі, що ми можемо потрапити з тобою в ці хвилини всюди, куди захочемо, все побачити, почути, про все дізнатися, про все запитати – і отримати відповідь. А окрім того, захочемо – потрапимо в минуле, захочемо – зазирнемо в майбутнє. В дорогу – читач!» [6, с. 142].

Редакція журналу залучала піонерів до експедицій, походів, акцій, кампаній, об'єднувала читачів у клуби та рухи («Всесоюзний штаб Тимура», Всесоюзний піонерський збір-пошук «Доля сім'ї в долі країни»).

Зі сторінок журналу піонери дізнаватися про роботу загонів червоних слідопитів всього СРСР: «Не забудьте! Терпеливо збирайте матеріали про тих, хто загинув за себе і за вас... Пам'ятайте! Не було безіменних героїв! Ці слова Ю. Фучика стали девізом червоних слідопитів 5-ї Ставропольської школи. Слідопити школи часто допомагають співробітникам краєзнавчого музею. Один із стендів, який знаходиться в міському музеї, зроблений руками слідопитів» [2, с. 239].

На сторінках газети «Юний ленінець» висвітлювалися питання організації відпочинку піонерів, описувався кращий досвід учителів, які проводили цікаві історико-краєзнавчі форми роботи.

Редакції газети «Юний ленінець», яку очолювала Г. Литвинова, належала велика організаторська роль у зборі коштів на будівництво бібліотеки-музею А. Гайдари у м. Каневі [5, с. 116].

Висновки. Отже, аналіз дитячих періодичних видань дозволив достовірно проаналізувати та науково узагальнити досвід піонерської організації з історико-краєзнавчого спрямування в досліджуваний період.

Перспективи подальших розвідок. Подальшого вивчення потребують такі аспекти проблеми, як соціально-педагогічні умови та тенденції розвитку історико-краєзнавчої роботи піонерської організації, становлення й динаміка формування історико-краєзнавчої роботи піонерської організації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давидченко Т. С. Структурно-функціональні особливості преси для дітей періоду незалежності України : дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій / Давидченко Тетяна Станіславівна – К., 2008. – 287 с.

2. Кузнецова Ю. Подростковые периодические издания: на зеркало нечего пенять. / Ю. Кузнецова // Народное образование. – 2004. – № 8. – С. 233 – 241.
3. Маслацов И. Я. Действенность школьной печати / И. Я Маслацов // Советская педагогика. – 1960. – №3 С. 79-86.
4. Справочник партийного работника. – М. : Политиздат, Вып. 4-й. 1963. – С. 445.
5. Чмихало Є. І. Виховання на славних традиціях / Є. І. Чмихало // Піонерія України. 1941 – 1982 рр. : Збірник. Упорядник : Б. М. Нудлін. – К. : Молодь, 1983. – 384 с.
6. Шевченко В. С. Естафета боротьби і перемог / В. С. Шевченко // Піонерія України. 1941 – 1982 рр. : Збірник. Упорядник : Б. М. Нудлін. – К. : Молодь, 1983. – 384 с.